

Hvordan kan økologisk jordbrug være med til at styrke vækst og udvikling i landdistrikterne?

Øget økologisk jordbrug kan, hvis omlægningen designes rigtigt, bidrage til udviklingen i landdistrikterne. Dette belyses med en række eksempler.

Forskningsleder Tommy Dalgaard, forsker Chris Kjeldsen & akademisk medarbejder Inge T. Kristensen
Aarhus Universitet, Det Jordbrugsvidenskabelige Fakultet
Institut for Jordbrugsproduktion og Miljø
tommy.dalgaard[a]agrsci.dk

Økologisk jordbrug i Danmark

En kortlægning af økologisk jordbrugs udbredelse i Danmark viser, at de områder, hvor der i dag er meget økologisk jordbrug, i vid udstrækning er sammenfaldende med de områder, hvor der er et særligt behov for udvikling i landdistrikterne (figur 1). Det er således vigtigt at belyse, hvorledes den økologiske jordbrugsproduktion bedst tilrettelægges, således at den bidrager til landdistriktsudviklingen i disse områder.

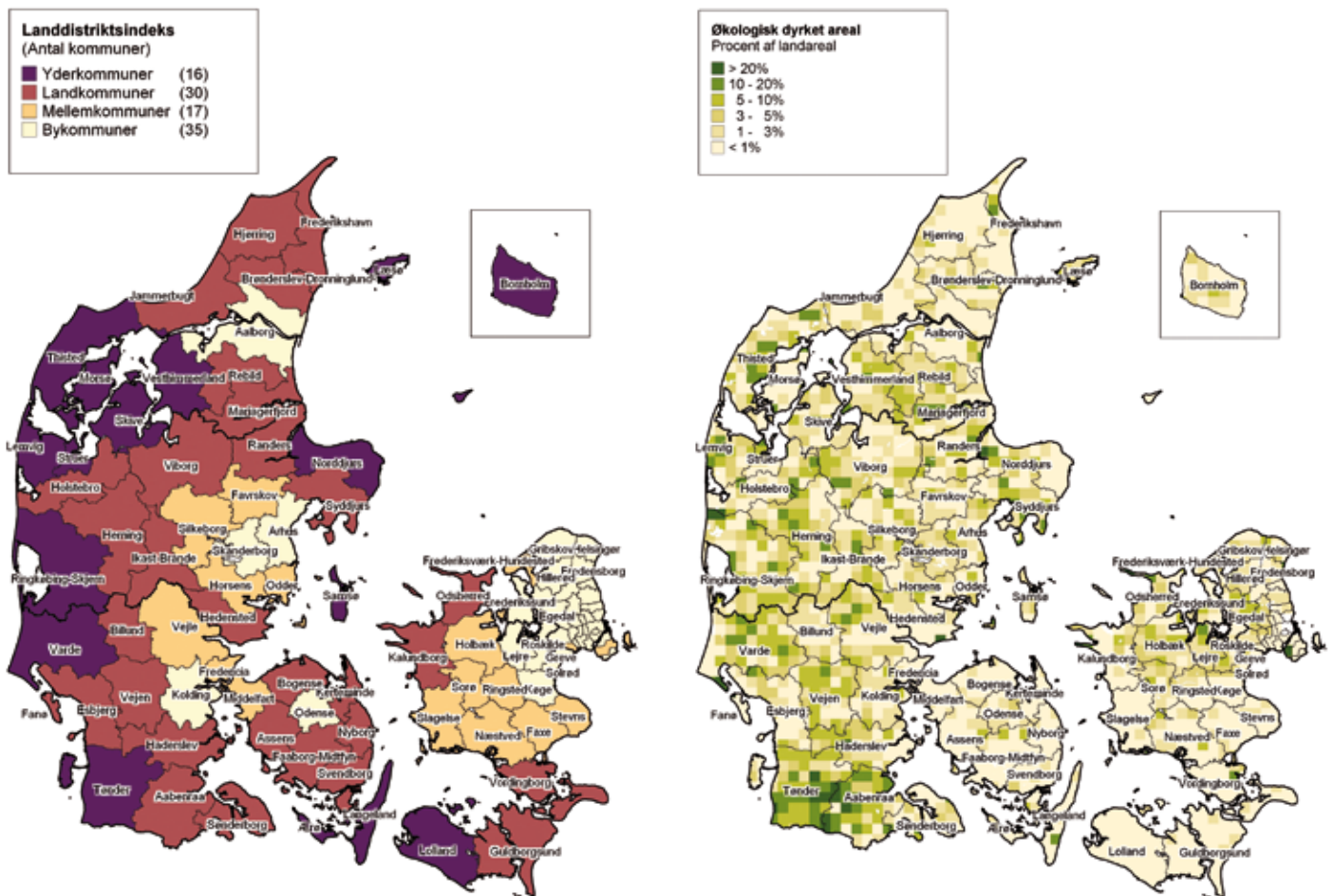
Muligheder for vækst

I en vidensyntese finansieret af Direktoratet for FødevareErhverv under Forskningscenter for Økologisk Jordbrug og Fødevarer systemer belyses mulighederne for en fornyet vækst i den danske økologisektor (http://www.foejo.dk/ar-rang/vs_ecowiki.html). En af barriererne for omlægning er manglende harmoniareal. Foreløbige resultater viser, at der er ledigt areal til at omlægge konventionelle mælkeproducenter svarende til en 5-10-dobling af den økologiske mælkeproduktion, og at omlægning til økologisk jordbrug med fordel kan kombineres med opfyldelse af målsætninger for udpegede natur- og miljøværdier i det åbne land. I nærværende præsentation belyses disse potentialer, og det diskuteres, hvorvidt og hvordan en øget omlægning til økologisk jordbrug kan bidrage til udviklingen i landdistrikterne. På den ene side er den mængdemæssige produktion af økologiske afgrøder og husdyr typisk lavere målt pr. arealenhed end ved en tilsvarende

konventionel produktion. På den anden side er værdien af økologiske produkter typisk højere end af tilsvarende konventionelle produkter, der kræves ofte ekstra arbejdskraft pr. produceret enhed, og påvirkningen af natur og miljø er ofte mere skånsom.

Landdistriktsudvikling og økologi

Effekterne af jordbrugets, og herunder økologisk jordbrugs bidrag til udviklingen i landdistrikterne i form af økonomisk aktivitet, beskæftigelse samt natur og miljøværdier belyses desuden i en række nye forskningsprojekter (<http://www.dffe.dk/Default.aspx?ID=33271>). Det Jordbrugsvidenskabelige Fakultet deltager i tre af disse projekter under forskningsprogrammet for jordbrugets og fødevaresektorens rolle for udviklingen i landdistrikterne. I et af projekterne (<http://liv-projekt.dk/>) gennemgås en række cases af innovative virksomheder i landdistrikterne. Herunder gennemgås muligheden for erhvervsudvikling gennem diversificering af produktionen på landbrug og en lokal forankring af værditilvæksten ved forarbejdningen af jordbrugets produkter. I tabel 1 ses en række eksempler på nogle af disse ikke direkte landbrugsmæssige aktiviteter, som belyses, og som i disse år er i stor vækst. I 2005 udgjorde disse aktiviteter således ca. 10% af den samlede landbrugsøkonomi, og frem mod 2015 forventes en fordobling i omsætningen. Økologisk jordbrug har særlige muligheder for at bidrage til denne udvikling, hvilket vi kommer med en række ek-

Figur 1. Kort over yder- og landkommuner med særligt behov for landdistriktsudvikling (tv., Kristensen *et al.*, 2006) i forhold til udbredelsen af økologisk jordbrug i Danmark 2006 (th., Det Jordbrugsvidenskabelige Fakultet, 2007).

sempler på. I et andet projekt, der udføres sammen med Fødevarøkonomisk Institut, belyses effekten af de forskellige virkemidler i landdistriktspolitikken, og herunder effekten af foranstaltning-

ger til fremme af økologisk produktion. Endelig belyses effekterne på natur og miljø i et tredje projekt i samarbejde med bl.a. Skov og Landskab ved Københavns Universitet. ■

Tabel 1. Bedrifter med andre erhvervsmæssige aktiviteter end landbrug (Statistik Nyt, 2007).

	1999	2005
Antal landbrug og gartneribedrifter	57.831	48.275
Antal bedrifter med andre aktiviteter end primær landbrug	5.687	8.050
- landboturisme	325	424
- gårdbutik med direkte salg	872	1.206
- forarbejdning af landbrugsprodukter	153	291
- vedvarende energi (f.eks. vind/biogas)	626	1.084
- håndværk (f.eks. tømrer)	551	773
- rideskole	185	297
- maskinstation	2.886	3.907
- andet	949	1512